

Laidiens: 27.09.2016., Nr. 187

Oficiālās publikācijas Nr.: 2016/187.13

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr. 154

Rīgā 2016. gada 23. septembrī

(Finanšu un kapitāla tirgus komisijas
padomes sēdes protokols Nr. 33 2. p.)

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi

*Izdoti saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 34.² panta
ceturto daļu un Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un
terorisma finansēšanas novēršanas likuma 37.¹ pantu un
47. panta otrās daļas 1., 2. un 7. punktu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi" (tālāk tekstā – noteikumi) nosaka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas (tālāk tekstā – NILLTF) riska pārvaldīšanas minimālās prasības un ir saistoši Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm (tālāk tekstā – kredītiestāde). Kredītiestādes ievēro šo noteikumu prasības individuāli un konsolidācijas grupas vai konsolidācijas apakšgrupas līmenī, nodrošinot konsolidācijas grupā vai apakšgrupā, kā arī ikvienā meitas sabiedrībā šo noteikumu prasībām atbilstošu NILLTF riska pārvaldīšanu.

2. Noteikumos lietoti šādi termini:

2.1. NILLTF risks – ietekme un iespējamība, ka kredītiestāde var tikt izmantota noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā vai terorisma finansēšanā;

2.2. privātbaņķiera pakalpojumi – finanšu pakalpojumi, ko kredītiestāde sniedz klientam, izpildot šādus nosacījumus:

2.2.1. klienta plānotais vai faktiskais gada kopējais kredīta apgrozījums pārsniedz 1 000 000 *euro*. Ja klientam kredītiestādē ir atvērti vairāki konti, tad, aprēķinot kopējo kredīta apgrozījumu, summē visu kontu līdzekļu kredīta apgrozījumu;

2.2.2. kredītiestāde nodrošina klientam īpašus pakalpojumus, piemēram, konsultācijas finanšu plānošanas, investīciju, nodokļu un mantošanas jautājumos, vai īpašus pakalpojuma sniegšanas noteikumus vai apkalpošanas kārtību, piemēram, klientam individuāli nozīmēts apkalpojošais darbinieks, kuram ir tiesības lemt par klientam noteikto ierobežojumu paaugstināšanu un kurš ir vienīgais klienta sakaru kanāls ar kredītiestādi, vai noteikta īpaša saziņas kārtība, paaugstināti klienta datu konfidencialitātes nosacījumi;

2.3. NILLTF riska ekspozīcija – NILLTF riska, kuram ir pakļauta kredītiestāde, ņemot vērā tās klientiem, produktiem un pakalpojumiem, to piegādes kanāliem un kredītiestādes darbības ģeogrāfijai piemītošo NILLTF risku, ietekme;

2.4. NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģija – dokuments, kurā kredītiestāde nosaka NILLTF riska ekspozīciju, kuru tā uzskata par iespējamu uzņemties, ņemot vērā tās darbības stratēģiju un spēju pārvaldīt NILLTF risku, kā arī nosaka prasības, kā kredītiestāde nodrošina tās noteikto NILLTF riska ekspozīcijas rādītāju maksimālo pieļaujamo robežvērtību nepārsniegšanu un NILLTF riska pārvaldību;

2.5. finanšu aktīvi – klienta naudas līdzekļi, kas nodoti glabāšanā kredītiestādes kontā noteiktu vai nenoteiktu laiku ar vai bez procentiem, kā arī klienta finanšu instrumentu portfeļu, kas tiek turēti kredītiestādē, tai skaitā finanšu instrumentu portfeļu, kas nodoti kredītiestādei pārvaldīšanā, vērtība.

3. Kredītiestāde veic NILLTF riska izvērtēšanu attiecībā uz klientiem, produktiem un pakalpojumiem un to piegādes kanāliem, kredītiestādes darbības ģeogrāfijai piemītošajiem riskiem, kā arī ar tiem saistītajiem procesiem un citiem faktoriem, kas var ietekmēt NILLTF risku.

4. Pirms jauna finanšu pakalpojuma ieviešanas vai pirms finanšu pakalpojuma sniegšanas jaunai klientu mērķauditorijai kredītiestāde izvērtē šiem pakalpojumiem, klientiem un valstīm, ar kurām tie saistīti, piemītošo NILLTF risku un tā ietekmi uz risku, kas saistīti ar kredītiestādi, segšanai nepieciešamo kapitālu. Kredītiestāde izvērtē nepieciešamību izstrādāt jaunas šo finanšu pakalpojumu NILLTF riska pārvaldīšanas politikas un procedūras vai veikt grozījumus spēkā esošajās politikās un procedūrās. Minētās prasības attiecas ne tikai uz jaunajiem finanšu pakalpojumiem, bet arī uz tādiem esošajiem finanšu pakalpojumiem, kuru nosacījumi tiek būtiski mainīti.

II. NILLTF riska pārvaldīšana un NILLTF riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēma

5. Kredītiestādes NILLTF riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēma ietver vismaz:

5.1. kredītiestādes NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģiju, tai skaitā NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģijas mērķus;

5.2. NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģijas īstenošanas politikas un procedūras, iekļaujot kredītiestādes NILLTF riska pārvaldīšanas struktūru un darbības organizāciju, vadības un darbinieku atbildības un pilnvarojuma sadalījumu NILLTF riska pārvaldīšanas jomā, NILLTF riska identificēšanu un pārvaldīšanu, tai skaitā mērīšanu, novērtēšanu, kontroli, pārskatu sagatavošanu un iesniegšanu kredītiestādes vadībai, klientu informācijas un darījumu uzskaiti un dokumentēšanu, prasības NILLTF riska pārvaldīšanā iesaistīto darbinieku atbalgojuma sistēmas neatkarībai no kredītiestādes saimnieciskās darbības rezultātiem, kā arī NILLTF riska pārvaldīšanas izpildei nepieciešamo personāla resursu un to profesionālās kvalifikācijas prasības;

5.3. politiku un procedūru regulāras pārskatīšanas prasības atbilstoši izmaiņām normatīvajos aktos vai kredītiestādes darbības procesos, sniegtajos pakalposumos, pārvaldības struktūrā, klientu bāzē vai darbības reģionos;

5.4. kredītiestādes risku segšanai nepieciešamā kapitāla pietiekamības uzturēšanas prasības;

5.5. NILLTF riska pārvaldīšanā nepieciešamo informācijas tehnoloģiju (tālāk tekstā – IT) nodrošinājuma prasības;

5.6. regulāras (ne retāk kā reizi 18 kalendāro mēnešu laikā) NILLTF riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas darbības neatkarīga vērtējuma veikšanas prasības, nosakot NILLTF riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas

darbības pārbaudes apjomu, kārtību, uzdevumus un termiņus, kā arī prasības attiecībā uz neatkarīga pārbaudes veicēja izvēli;

5.7. regulāras NILLTF riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas pārskatīšanas, efektivitātes novērtēšanas un pilnveidošanas prasības, ņemot vērā izmaiņas kredītiestādes darbībā un ārējos apstākļus, kas ietekmē kredītiestādes riskus un darbību;

5.8. NILLTF riska ekspozīcijas rādītāju un to maksimāli pieļaujamu robežvērtību izstrādes prasības;

5.9. regulāru NILLTF riska ekspozīcijas rādītāju apkopošanas, novērtēšanas un rādītāju attīstības dinamikas izvērtēšanu, kā arī atbilstošu lēmumu pieņemšanu saskaņā ar kredītiestādes NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģiju un tās īstenošanas politiku un procedūru prasībām;

5.10. NILLTF riska stresa testu veikšanas prasības;

5.11. metodes kredītiestādes spējai pārvaldīt NILLTF risku atbilstoši noteiktajiem NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģijas mērķiem.

6. Kredītiestāde izveido savai saimnieciskajai darbībai piemērotu NILLTF riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmu, ņemot vērā tās klientiem, pakalpojumiem un produktiem, to piegādes kanāliem un kredītiestādes darbības ģeogrāfijai piemītošo NILLTF risku, kā arī NILLTF riska pārvaldīšanā iesaistītās struktūrvienības un citus faktorus, kuri ietekmē kredītiestādes NILLTF risku.

7. Kredītiestāde nodrošina NILLTF riska pārvaldīšanu, ņemot vērā tā mijiedarbību ar citiem kredītiestādes darbībai piemītošajiem riskiem. NILLTF riska pārvaldīšana tiek veikta nepārtraukti visā NILLTF riskam pakļautajā kredītiestādes darbības laikā.

8. Kredītiestāde nodrošina visu NILLTF riska pārvaldīšanas pasākumu izpildi pilnā apmērā attiecībā uz visiem klientiem, tai skaitā klientiem, kas ir ar kredītiestādi saistītās personas.

III. NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģija

9. Kredītiestāde NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģijā nosaka NILLTF riska ekspozīcijas rādītāju maksimālās pieļaujamās robežvērtības, kuras kredītiestāde var uzņemt un spēj pārvaldīt, definējot kvalitatīvus un kvantitatīvus NILLTF riska ekspozīcijas rādītājus un NILLTF risku mazinošus pasākumus atbilstoši šo noteikumu 10. punkta prasībām.

10. Kredītiestāde izstrādā NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģiju atbilstoši kredītiestādes darbībai piemītošajam NILLTF riskam. Kredītiestāde stratēģijā nosaka vismaz:

10.1. kredītiestādes NILLTF riska ekspozīcijas rādītājus, ietverot vismaz šādus rādītājus:

10.1.1. kredītiestādes klientiem piemītošā NILLTF riska ekspozīcijas rādītājus un to maksimālās pieļaujamās robežvērtības, līdz kurām kredītiestādes NILLTF riska pārvaldīšanas iekšējā kontroles sistēma spēj nodrošināt NILLTF riska pārvaldību atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tai skaitā:

10.1.1.1. visu klientu, kas pakļauti padziļinātai izpētei saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 23.12.2015. normatīvo noteikumu Nr. 234 "Klientu padziļinātās izpētes normatīvie noteikumi kredītiestādēm un licencētām maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm" 40., 41., 42., 43. punktu, kā arī klientu, kas bija pakļauti padziļinātai izpētei atskaites perioda laikā, pamatojoties uz NILLTF riskiem, kas bijuši atklāti darijuma attiecību laikā un bijuši

spēkā atskaites perioda laikā, (tālāk tekstā kopā – klienti, kas pakļauti padziļinātai izpētei) finanšu aktīvu un kredīta apgrozījuma īpatsvaru kredītiestādes klientu kopējā finanšu aktīvu un kredīta apgrozījuma apmērā,

10.1.1.2. ienākumu, kuri gūti no klientiem, kas pakļauti padziļinātai izpētei, īpatsvaru kopējā kredītiestādes ienākumu apmērā,

10.1.1.3. klientu, kas atbilst Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 23.12.2015. normatīvo noteikumu Nr. 234 "Klientu padziļinātās izpētes normatīvie noteikumi kredītiestādēm un licencētām maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm" 24.8. punkta prasībām, finanšu aktīvu un kredīta apgrozījuma īpatsvaru kredītiestādes klientu kopējā finanšu aktīvu un kredīta apgrozījuma apmērā,

10.1.1.4. ienākumu, kuri gūti no pakalpojumiem, kas sniegti klientiem, kuri atbilst Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 23.12.2015. normatīvo noteikumu Nr. 234 "Klientu padziļinātās izpētes normatīvie noteikumi kredītiestādēm un licencētām maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm" 24.8. punkta prasībām, īpatsvaru kopējā kredītiestādes ienākumu apmērā,

10.1.1.5. kredītiestādes 20 pēc kopējā kredīta apgrozījuma lielāko saistīto klientu grupu, kas pakļautas padziļinātai izpētei, finanšu aktīvu un kredīta apgrozījuma īpatsvaru kredītiestādes klientu, kas pakļauti padziļinātai izpētei, kopējā finanšu aktīvu un kredīta apgrozījuma apmērā,

10.1.1.6. ienākumu, kuri gūti no pakalpojumiem, kas sniegti kredītiestādes 20 pēc kopējā kredīta apgrozījuma lielākajām saistīto klientu grupām, kuras pakļautas padziļinātai izpētei, īpatsvaru kopējā kredītiestādes ienākumu apmērā,

10.1.1.7. klientu, kuru patiesā labuma guvēja rezidences (*domicile*) valsts atbilst kādam no Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 23.12.2015. normatīvo noteikumu Nr. 234 "Klientu padziļinātās izpētes normatīvie noteikumi kredītiestādēm un licencētām maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm" 31. punktā minētajiem risku paaugstinošajiem faktoriem, finanšu aktīvu un kredīta apgrozījuma īpatsvaru kredītiestādes klientu kopējā finanšu aktīvu un kredīta apgrozījuma apmērā;

10.1.2. kredītiestādes pakalpojumiem un produktiem piemītošā NILLTF riska ekspozīcijas rādītājus, tai skaitā:

10.1.2.1. privātbaņķiera pakalpojumu sniegšanas ietvaros veikto darījumu kredīta apgrozījuma apmēra un gūto ienākumu īpatsvaru kopējā kredītiestādes klientu darījumu kredīta apgrozījumā un kredītiestādes ienākumu apmērā,

10.1.2.2. klientiem izsniegto aizdevumu, kas tiek nodrošināti ar finanšu instrumentu nodrošinājumu vai citas valsts kredītiestādes izsniegtu garantiju, izņemot gadījumus, kad tiek veikti repo darījumi, apmēra īpatsvaru kopējā klientiem izsniegto aizdevumu apmērā,

10.1.2.3. trasta un fiduciāro darījumu kredīta un debeta apgrozījuma apmēra un gūto ienākumu īpatsvaru kopējā kredītiestādes darījumu kredīta un debeta apgrozījuma un ienākumu apmērā;

10.1.3. kredītiestādes pakalpojumu un produktu piegādes kanālam piemītošā NILLTF riska ekspozīcijas rādītājus, tai skaitā:

10.1.3.1. klientu, kuru identifikācija veikta neklātienē (klients fiziski nav piedalījies identifikācijā), finanšu aktīvu un kredīta apgrozījuma apmēra īpatsvaru kopējā klientu finanšu aktīvu un kredīta apgrozījuma apmērā,

10.1.3.2. klientu, kuru identifikācija veikta, izmantojot trešās personas (aģentus, starpniekus), finanšu aktīvu un kredīta apgrozījuma apmēra īpatsvaru kopējā klientu finanšu aktīvu un kredīta apgrozījuma apmērā,

10.1.3.3. darījumu, kuri veikti, izmantojot pakalpojumu piegādes kanālus ar paaugstinātu NILLTF risku (e-komercija un tās paveidi), kredīta apgrozījuma apmēra īpatsvaru kredītiestādes klientu kopējā darījumu kredīta apgrozījuma apmērā;

10.1.4. kredītiestādes korespondējošajām attiecībām piemītošā NILLTF riska ekspozīcijas rādītājus, tai skaitā:

10.1.4.1. kredītiestādes loro korespondentu (respondentu) ienākošo un izejošo maksājumu apgrozījumu sadalījumā pa loro korespondentu (respondentu) reģistrācijas valstīm, kas atbilst kādai no valstu grupām, kurām piemīt NILLTF risku paaugstinoši faktori atbilstoši Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 23.12.2015. normatīvajos noteikumos Nr. 234 "Klientu padziļinātās izpētes normatīvie noteikumi kredītiestādēm un licencētām maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm" noteiktajām prasībām,

10.1.4.2. katras korespondējošās kredītiestādes, kurā kredītiestādei atvērts nostro konts (korespondējošais konts), iesniegto pieprasījumu skaitu un pieprasījumu ietvaros minēto darījumu līdzekļu apmēru;

10.2. katram no šo noteikumu 10.1. punktā noteiktajiem kredītiestādes NILLTF riska ekspozīcijas rādītājiem kredītiestāde NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģijā nosaka maksimālās pieļaujamās robežvērtības atbilstošajam periodam, uz kuru ir attiecināma NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģija;

10.3. principus, pēc kuriem kredītiestāde vadās, nodrošinot Latvijas Republikas un starptautisko institūciju noteikto sankciju prasību izpildi;

10.4. NILLTF risku ierobežojošos nosacījumus;

10.5. paredzētās NILLTF riska mazināšanas metodes;

10.6. NILLTF riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas struktūrvienību darbinieku, kuru amata pienākumos ir ietverta NILLTF riska kontrole, resursu pietiekamības kritērijus un kompetences prasības;

10.7. personāla pilnvarojuma sistēmas izveides principus attiecībā uz lēmumiem, kas ietekmē kredītiestādes NILLTF riska ekspozīciju;

10.8. principus NILLTF riska pārvaldīšanas funkciju izpildei nepieciešamā IT nodrošinājuma pietiekamības vērtēšanai, kā arī IT sistēmu, kas nodrošina NILLTF riska kontroles funkciju, neatkarīgas pārbaudes kārtību;

10.9. publiski un no datu bāzēm pieejamās informācijas izmantošanas principus klienta saimnieciskās darbības pārzināšanas mērķiem;

10.10. NILLTF riska pārvaldīšanas efektivitātes vērtēšanas prasības, tai skaitā:

10.10.1. NILLTF riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas darbības neatkarīga vērtējuma prasības;

10.10.2. informācijas par NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģijas prasību izpildi sniegšanas kredītiestādes vadībai prasības;

10.10.3. ziņošanas kredītiestādes vadībai par atkāpēm no apstiprinātās NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģijas un tās īstenošanas politikām un procedūrām prasības;

10.11. peļņu, kādu kredītiestāde vēlas iegūt, uzņemoties NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģijā noteikto NILLTF riska ekspozīciju.

11. NILLTF riska ekspozīcijas rādītāju maksimālo pieļaujamo robežvērtību noteikšana balstās uz kredītiestādes spēju pārvaldīt NILLTF risku, kas ir saistīts ar kredītiestādes esošās un paredzamās saimnieciskās darbības raksturu, kā arī NILLTF riska pārvaldīšanai pieejamajiem resursiem.